

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความฉลาดเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต่างมุ่งแสวงหา โดยให้ความสำคัญกับความฉลาดทางด้านสติปัญญามากกว่าความฉลาดด้านอื่นๆ โดยแท้ที่จริงแล้วความฉลาดของมนุษย์นั้นไม่ใช่แค่มีความสำคัญเฉพาะด้านสติปัญญาเท่านั้น หากแต่ความฉลาดยังมีอยู่หลายประเภทอันได้แก่ ความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) ความฉลาดทางด้านสังคม (Social Intelligence-SI) ความฉลาดด้านคุณธรรมหรือจริยธรรม (Moral Intelligence-MI) เป็นต้น ซึ่งความฉลาดตามที่กล่าวมาล้วนเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้นักศึกษามีความฉลาดอย่างสมบูรณ์และเป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์และองค์กรประสบความสำเร็จได้ สำหรับแนวคิดทางด้านตะวันตกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ได้มีโกลแมนได้ให้ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้สามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตน มีแรงจูงใจตัวเอง และมีความสามารถทางด้านทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ภาพ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษา, 2552, หน้า 6)

ความฉลาดทางอารมณ์หรืออีคิว (Emotional Quotient: EQ) คือความสามารถในการบริหารอารมณ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ มีความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองอย่างมีเหตุผล โดยไม่จำเป็นต้องเก็บกดเพื่อรอคารระเบิดในภายหลัง รู้จักจุดดีจุดด้อยของตัวเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มองโลกในแง่ดี สามารถจัดการกับความเครียดหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบ และรู้เท่าทัน หรืออธิบายอย่างง่ายๆ ว่า (Emotional Quotient: EQ) ก็คือความสามารถในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและอย่างสร้างสรรค์นั่นเอง

จากการศึกษาค้นคว้าของนักวิจัยโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางเชาว์ปัญญาหรือความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence Quotient : IQ) นั้นพบว่าคนที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคนที่มีความสติปัญญาดี

เสมอไป นักวิชาการต่างตระหนักดีว่าสติปัญญาอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้การเรียนหรือทำงานด้านต่างๆ บรรลุผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนประกอบด้วย โกลแมน (Goleman, 1998, pp.319-320) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 2 หมวด คือ สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competence) การบริหารจัดการตนเอง และสมรรถนะทางสังคม (Social Competence) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญและส่งผลสำเร็จในชีวิตมากกว่าเชาว์ปัญญา 4 เท่า ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ เมเยอร์และสโลเวรี่ (Mayer & Salevery) พบว่าเชาว์ปัญญาสามารถทำนายความสำเร็จในการเรียนและการทำงานได้เพียง 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น แต่ความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถที่เกี่ยวข้องในชีวิตในสัดส่วน 80 เปอร์เซ็นต์ของส่วนที่เหลือ ในการสร้างความสุขและความสำเร็จของชีวิต

ในชีวิตของคนเราใช้อารมณ์มากแต่ไม่ค่อยได้พัฒนาอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ เกิดจากการเรียนรู้และสามารถดำเนินต่อไปได้เรื่อยๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลเหมือนคนทั่วๆ ไป ย่อมมีอารมณ์ มีความรู้สึกนึกคิด มีพฤติกรรมการแสดงออก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา อารมณ์ย่อมส่งผลหรือมีอิทธิพลให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีอารมณ์และความรู้สึกตามไปด้วย ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้แม้จะย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่แห่งการทำงานแล้วก็ตาม ซึ่งแต่ละบุคคลมีความสามารถที่แตกต่างกันไปและจะส่งผลต่อการจัดการกับอารมณ์ของแต่ละบุคคลด้วย ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองในบางส่วนของคนเรานั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเราและเป็นสิ่งที่ติดตัวเรามา ตั้งแต่เกิด แต่ในขณะที่การจัดการกับอารมณ์ของตนเองอีกส่วนหนึ่งเป็นสิ่งที่เราได้รับการเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเราสามารถนำมาพัฒนาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพยายาม การหมั่นปฏิบัติและการสะสมประสบการณ์ (ทศพร ประเสริฐสุข, 2542, หน้า 21) ให้ความหมายของความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในตลอดจนสามารถคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะมาขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนเองได้ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือ

ผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการเรียน ในอาชีพ ตลอดจน
ความสำเร็จในชีวิต(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษา, 2552, หน้า 7)

ปัจจุบันผู้บริหารทั้งหลายหันมาให้ความสนใจ และยอมรับถึงความสำคัญของ
ความฉลาดทางอารมณ์ในการบริหารงาน ซึ่งเป็นความสามารถที่เชื่อมโยงกัน การมี
ประสิทธิผลของมนุษย์ได้ บุคคลยิ่งมีตำแหน่งสูงขึ้นในองค์การ ความสำคัญของความ
ฉลาดทางอารมณ์จะช่วยจะช่วยขับเคลื่อนความคิด และการตัดสินใจตลอดจนการสร้าง
สัมพันธภาพกับผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์นั้นเป็นส่วนสำคัญของทักษะในการ
บริหารงานในด้าน ทักษะด้านมนุษย์ และทักษะด้านความคิด ทั้งสองทักษะนี้จะต้องมีมาก
ยิ่งขึ้นเมื่อเป็นผู้บริหารในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริม
อัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จงานก็
ได้ผล คนก็เป็นสุข เกิดความรักงาน องค์การจงรักภักดีมากขึ้น ความสำเร็จหรือความ
ล้มเหลวในการบริหารโรงเรียนในภาพรวม เกิดจากความสามารถด้านการบริหารจัดการ
ผู้บริหารโรงเรียนและคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียน (กร ศิริโชควัฒนา, 2551, หน้า 26 อ้างถึงใน มานา ชื่นใจ, 2558, หน้า 2-3)

การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนในสังคมมีความรู้
ความสามารถ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้โรงเรียน
บริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันใน
การบริหารงานต่อ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ
มากที่สุดในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหาร
บุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป งานทุกงานมีความสำคัญในการ
พัฒนาโรงเรียน โดยพัฒนาควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์
นอกจากจะช่วยพัฒนาตนเองแล้ว สามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ลดการขัดแย้งใน
การปฏิบัติงาน ความผิดพลาดในการบริหารงานมีน้อยหรือไม่มีเลย มีมนุษย์สัมพันธ์ทั้งใน
โรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์ และพัฒนาการบริหารงานของตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงาน ทั้ง
4 งาน ความฉลาดทางอารมณ์ จึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของ
โรงเรียน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยความ

ฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ในครั้งนี

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับใด
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับใด
5. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
6. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
7. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3ตามความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

8. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่ อย่างไร

9. แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน
4. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความแตกต่างกัน
3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่าง
กัน
4. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก
5. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความแตกต่างกัน

6. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความแตกต่างกัน

7. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กัน

8. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยมีเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ โกลแมน (Goleman, 1995, pp.43-44) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม และประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ประกอบด้วย 4 งาน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปมีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ปฏิบัติราชการปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,970 คน ผู้บริหารจำนวน 182 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,788 คน จากโรงเรียน 182 แห่ง

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต3ที่ปฏิบัติราชการปีการศึกษา2559จำนวน 333 คนประกอบไปด้วยผู้บริหารจำนวน111 คนครูผู้สอนจำนวน111 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน111 คนจาก111 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 สถานภาพ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2ขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม(Dependent Variable) ได้แก่

3.2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

3.2.1.1 การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Self-Awareness)

3.2.1.2 การควบคุมอารมณ์ตนเอง(Self-Regulation)

3.2.1.3 การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง(Self-Motivation)

3.2.1.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น(Recognizing Emotions in

Others)

3.2.1.5 การมีทักษะทางสังคม(Social Skill)

3.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย4 งาน ได้แก่

3.2.2.1 การบริหารงานวิชาการ

3.2.2.2 การบริหารงานงบประมาณ

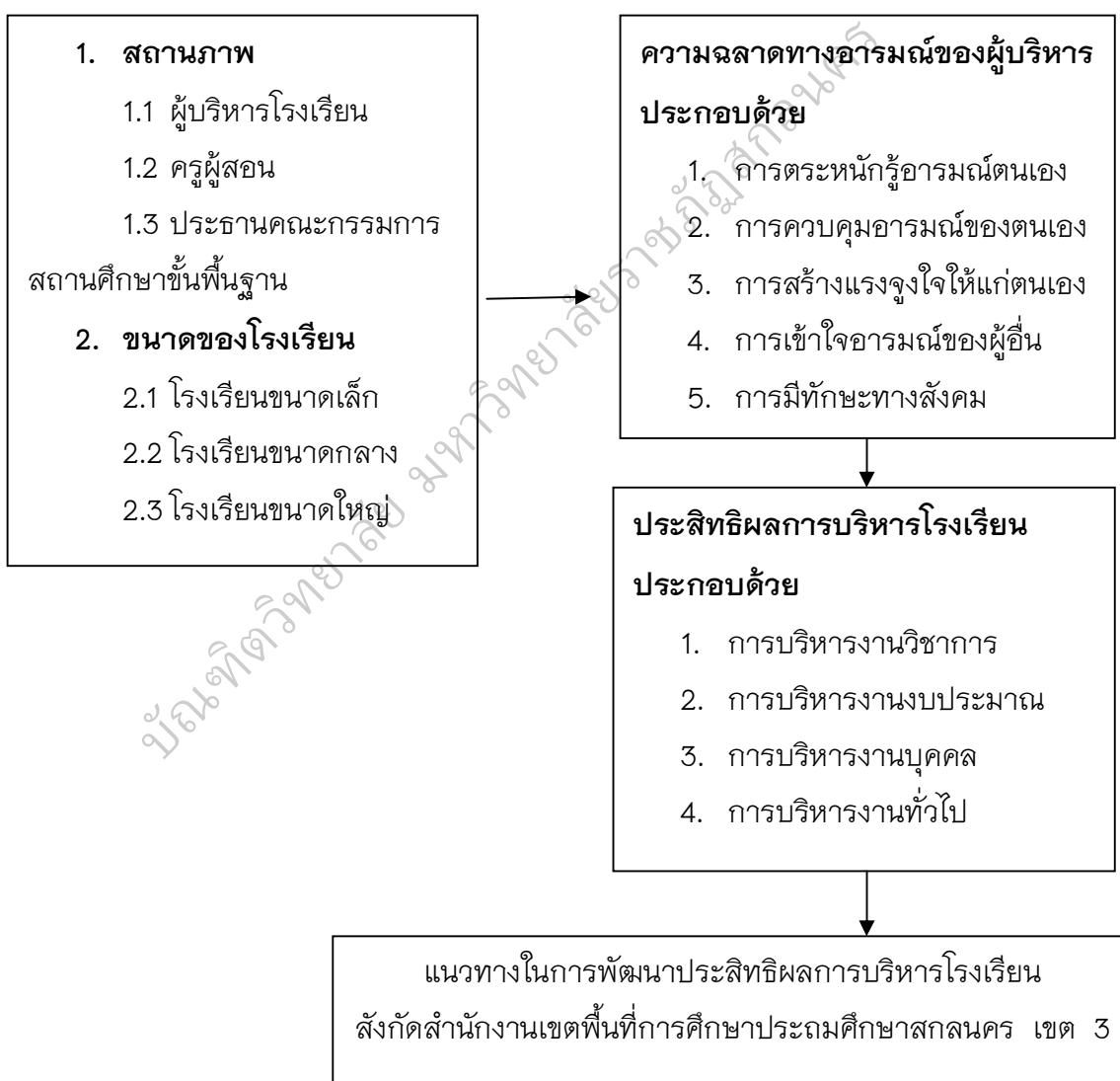
3.2.2.3 การบริหารงานบุคคล

3.2.2.4 การบริหารงานทั่วไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรตามตัวแปรอิสระ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมคัพทเจพา

เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดคานิยามคัพทเจพา ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รู้จักอารมณ์และความตึงเครียดของตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีการรับรู้และเห็นใจผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ ดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึกอารมณ์และความต้องการของตนเอง ตลอดจนจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์และความต้องการของตนเอง ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะ คือ มีความเชื่อมั่น ประเมินตนเองตามความจริงและมีอารมณ์ขัน

1.2 การควบคุมอารมณ์ของตนเอง หมายถึง ความสามารถหรือจัดการอารมณ์ของตนเองได้ สามารถใช้ความคิดก่อนลงมือปฏิบัติได้ มีความรับผิดชอบการกระทำของตนเอง สามารถปรับตัวได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะ คือ มีความสามารถควบคุมตนเอง มีความไว้วางใจ มีมโนธรรม และมีความสามารถในการปรับตัว

1.3 การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง หมายถึง ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำงานด้วยเหตุผล มิใช่เพื่อเงินหรือเพื่อสถานภาพของตนเองแต่เพื่อความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย โดยใช้เวลาพยายามอย่างไม่ลดละ มีความคิดริเริ่มและมองโลกในแง่ดี ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะ คือ เป็นผู้ที่มีแรงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความคิดริเริ่มและมองโลกในแง่ดี

1.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติทางอารมณ์ของคนอื่นและมีทักษะที่จะปฏิบัติต่อคนอื่น ๆ ได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะ คือ ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตใจใฝ่บริการและมีความต้องการพัฒนาผู้อื่น

1.5 การมีทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การสื่อความหมาย การจัดการความขัดแย้ง ความเป็นผู้นำ ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของบุคคลและทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกัน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะต้องมีคุณลักษณะ คือ มีการสื่อสารที่ดี มีความ

เชี่ยวชาญในการสร้างทีมงาน สามารถบริหารความขัดแย้งได้ดี มีความเป็นผู้นำมีการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สร้างความร่วมมือร่วมใจและมีอำนาจโน้มน้าวผู้อื่น

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในการดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วยงาน 4 งาน ดังนี้

2.1 งานบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการด้านงานวิชาการในโรงเรียน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศทางการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นๆ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การบริหารจัดการด้านการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียน ได้แก่ การจัดทำและเสนอขอประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารสินทรัพย์และพัสดุ

2.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารจัดการ สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

2.4 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและ พัฒนาการศึกษาระบบ นอกกระบวนการและตามอัธยาศัย จัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนประชากรผู้เรียน การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น ประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและ
หน่วยงานอื่น การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงานบริการสาธารณะ การส่งเสริม
สนับสนุน งานอื่นๆ ของโรงเรียนที่ไม่ได้ระบุไว้

3. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคม
แบ่งออกดังนี้

3.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการ
แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.2 ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้บริหารโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.3 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ประเภทของโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แบ่งตามระเบียบของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 1-120 คน

4.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 120-300 คน

4.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

5. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน หมายถึง แนว
ปฏิบัติหรือนำเอาผลการวิจัยการพัฒนาคความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านที่
มีอำนาจพยากรณ์มาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน เพื่อหา
แนวทางในการพัฒนา